

Thomas Czypionka et al.: A gyógyszerértári rendszer egészséggazdasági elemzése. Különös tekintettel a vénymentes gyógyszerek forgalmazására (3. rész): Hollandia
Institut für Höhere Studien (IHS), Wien, Dezember 2017 (143 p.)

Készült az Osztrák Gyógyszerész Szövetség
(Österreichischer Apothekerverband) megbízásából

Kulcsszavak: gyógyszer, gyógyszerértári rendszer, vénymentes gyógyszerek, OTC-k, egészséggazdaság, Hollandia

Forrás Internet-helye: <http://irihs.ihs.ac.at/4347/17/2017-ihs-report-czypionka-analyse-des-apothekensystems.pdf>

4. 2. Hollandia

4. 2. 1. A holland gyógyszerértári piac

2014-ben Hollandiában 1.980 gyógyszerértár működött, ezek közül 79-nek a telephelye kórházi ambulanciák területén volt. 100.000 lakosra 11,7 gyógyszerértár jutott. A gyógyszerértárok 32%-a a *Mediq* gyógyszerértárlánc tulajdonosi közösségéhez tartozott. 2014-ben 394 szabadfoglalkozású praktizáló orvos működtetett házi gyógyszerértárt.

Hollandiában gyógyszerértár alapításához vagy működtetéséhez nincs szükség állami lincenre, vagy engedélyezésre. Nem létezik szabályozás továbbá a gyógyszerértárok számára, azok területi elhelyezkedésére, mint pl. egymás közötti távolságára, valamint a gyógyszerértárok tulajdonosainak végzettségére, vagy szakképzettségére vonatkozóan. 1987. óta több gyógyszerértár tulajdonlása már nem tiltott. A gyógyszerértár működésének elengedhetetlen feltétele viszont, hogy a nyitvatartási idő alatt a gyógyszerértárban legyen jelen egy gyógyszerész.

Kórházi gyógyszerértárok: 2011-ben 100 kórházi gyógyszerértár működött, amelyek feladata a kórház működéséhez szükséges gyógyszerek biztosítása.

Internetes gyógyszerértárok: Hollandiában internetes gyógyszerértárok működtetése megengedett. Ehhez szükség van egy fizikai telephelyre. Az internetes gyógyszerértárok mind vényköteles, mind vénymentes gyógyszereket forgalmazhatnak. 2014-ben Hollandiában 10 internetes gyógyszerértár működött.

Kézi gyógyszerértárral rendelkező szabadfoglalkozású praktizáló orvosok: Amennyiben a legközelebbi gyógyszerértár több mint 4,5 km távolságra van a praktizáló orvos rendelőjétől, a szabadfoglalkozású orvosok kézi gyógyszerértárt tarthatnak fenn. Ez biztosíthatja a ritkán lakott régiók gyógyszerellátását. A kézi gyógyszerértár működtetésére vonatkozó licencet az egészségügyi minisztérium bocsátja ki. 2014-ben csaknem 400 szabadfoglalkozású praktizáló orvos működtetett kézi gyógyszerértárt.

4. 2. 2. A gyógyszerek klasszifikációja különös tekintettel a vénymentes gyógyszerekre

A gyógyszerek engedélyezése a Holland Gyógyszerügyi Hatóság (*College ter Beoordeling van Geneesmiddelen – CBG*) hatáskörébe tartozik. A gyógyszerek elvben két nagy kategóriába tagolódnak:

- vényköteles gyógyszerek, amelyek csak gyógyszertárakban vagy erre jogosultsággal rendelkező egészségügyi intézményekben árusíthatók,
- vénymentes gyógyszerek.

A vénymentes gyógyszerek három alkategóriába tagolódnak:

- UA csoport: csak gyógyszertárakban árusítható vénymentes gyógyszerek;
- UAD csoport: csak gyógyszertárakban vagy drogériákban árusítható vénymentes gyógyszerek;
- AV csoport: gyógyszertárakban, drogériákban, szupermarketekben, benzinkutaknál szabadon árusítható vénymentes gyógyszerek.

Vényköteles gyógyszerek: Hollandiában vényköteles gyógyszerek, amelyek árusítása csak gyógyszertárak részére van fenntartva, csak gyógyszertárakban, szabadfoglalkozású orvosok kézi gyógyszertáraiban és internetes gyógyszertárakban forgalmazhatók.

Vénymentes gyógyszerek: A vénymentes gyógyszerek egy része (UAD csoport és AV csoport) a gyógyszerári szektoron kívüli árusítóhelyeken (drogériákban, szupermarketekben, benzinkutaknál) is forgalmazható.

Drogériák: Hollandiában az UAD csoporthoz és az AV csoporthoz tartozó vénymentes gyógyszerek drogériákban, szupermarketekben működő drogériaosztályokon is forgalmazhatók. Ennek Hollandiában nagy tradíciója van, az 1850-es évekig nyúlik vissza. Mintegy 4.000 drogériában árusítanak vénymentes gyógyszereket.

Szupermarketek és benzinkutak: A 2007-ben bevezetett reform óta az AV csoportba tartozó vénymentes gyógyszerek szupermarketekben és benzinkutaknál működő árusítóhelyeken is forgalmazhatók. Ilyenek a nikotintapaszkok, az analgetikumok és antacidok. Ezek a gyógyszerek ezeken az árusítóhelyeken kisebb kiszerezésben és adagolásban forgalmazhatók. Szakképzett személyzet jelenlétére nincs szükség. Hollandiában mintegy 4.000 ilyen árusítóhely működik.

Internetes kereskedelem: Hollandiában az internetes gyógyszertárak mind vényköteles, mind vénymentes gyógyszerek internetes forgalmazására jogosultak.

4. 2. 3. A piac deregulációját célzó reformok: Keretfeltételek

A reform időpontja: A gyógyszerári piac reformjára 2007-ben került sor. Erről az egészségpolitikai szereplők között konszenzus jött létre.

A reform célja a vénymentes gyógyszerekhez való hozzáférés megkönnyítése volt. Ezért megváltoztatták a vénymentes gyógyszerek csoportosítását, bevezették az AV alkategóriát: ezek a gyógyszerek szabadon árusíthatók gyógyszertárakban, drogériákban, szupermarketekben, benzinkutaknál.

4. 2. 4. A piac deregulációját célzó reformok: hatások

A gyógyszerellátásra gyakorolt hatások

Az árusítóhelyek száma: A 2007-ben bevezetett reform nem változtatott a gyógyszertárakkal való ellátottságon. A 100.000 lakosra jutó gyógyszertárak száma nem változott. Ennek oka, hogy a vénymentes gyógyszerek piaca részben már 2007 előtt megnyílt a drogériák számára. A vénymentes gyógyszerek forgalma a holland gyógyszertárakban alárendelt szerepet játszik (a teljes üzleti volumen 5-10%-a).

Nyitvatartási idő és ügyeleti rendszer: Az egyes régiók gyógyszertárai önállóan megszervezik az éjszakai és hétvégi ügyeletet. Ez azt jelenti, hogy vagy megosztják egymás között az ügyeleti ellátást, vagy azt a régió valamely gyógyszertára teljes mértékben magára vállalja. Utóbbi esetben az ügyeletet teljesítő gyógyszertár ennek fejében pénzügyi kompenzációban részesül a többi gyógyszertár részéről.

A gyógyszertárak az ügyeleti rendszer ellensúlyozásaként nem részesülnek kompenzációban vagy költségtérítésben a betegbiztosítás részéről.

A dereguláció nem gyakorolt hatást a gyógyszertárak nyitvatartási idejére. Ezek nem hosszabbították és nem rövidítették a nyitvatartási időt.

A gyógyszertárak gazdasági helyzete: A Holland Gyógyszerész Szövetség szerint a piac deregulációja semmiféle hatást nem gyakorolt a gyógyszertárak vénymentes gyógyszerekkel folytatott forgalmára, ezek a teljes üzleti forgalom mindössze 5%-10%-át teszik ki.

A gyógyszerárakra gyakorolt hatás:

A Holland Gyógyszerész Szövetség és az Egészségügyi Minisztérium szerint a piac deregulációja nem gyakorolt jelentősebb hatást a gyógyszerárakra.

A vénymentes gyógyszerek fogyasztására és a fogyasztók egészségi állapotára gyakorolt hatás

A vénymentes gyógyszerek fogyasztásának változása: A Holland Gyógyszerész Szövetség szerint a vénymentes gyógyszerek forgalmának növekedése nem feltétlenül a piac deregulációjából következik, mivel a fogyasztás már azt megelőzően növekedett. 2003 és 2010 között a vénymentes gyógyszerek fogyasztásának (forgalomhoz viszonyított) 4%-os növekedését jegyezték, 2011-ben további 4%-os növekedés következett be. 2012. óta a vénymentes gyógyszerek fogyasztása nem növekedett jelentősebb mértékben.

A holland egészségügyi minisztérium azonban egyértelmű összefüggést lát egyes vénymentes gyógyszerek fogyasztásának növekedése (pl. a paracetamol) és a piac deregulációja között.

Téves gyógyszeresedés/vénymentes gyógyszerekkel való visszaélés: A Holland Gyógyszerész Szövetség szerint jelenleg nem állnak rendelkezésre információk a téves gyógyszeresedésre vagy a vénymentes gyógyszerekkel való visszaélésre vonatkozóan. Az Egészségügyi Minisztériumnak sincsenek ismeretei a vénymentes gyógyszerekkel való visszaélésről a piac deregulációjával összefüggésben.

Vénymentes gyógyszerek beszerzésének forrásai: 2015-ben a vénymentes gyógyszerek 13%-át gyógyszertárakban, 75%-át drogériákban vagy szupermarketekben működő drogériaosztályokon 12%-át szupermarketekben adták el. A gyógyszertárakban forgalmazott vénymentes gyógyszerek aránya csökkent (2003-ban 16%, 2015-ben 14%), a szupermarketekben növekedett (2006-ban 6%, 2015-ben 13%).